

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З КРАСАВІКА 1955 ГОДА ●

● № 15 (3627) ●

● ПЯТНІЦА, 14 ЖНІЎНЯ, 2020

ВЫДАННЕ “ГОЛАС РАДЗІМЫ” ЧЫТАЙЦЕ Ў ІНТЭРНЭЦЕ НА ПАРТАЛЕ ZVIAZDA.BY

**Хлеб у хаце
гаспадар**
Стар. 3

**Паўстагоддзя
ў адкрытым
моры**
Стар. 4

**100 карцін
і 30 гравюр
у падарунак
Радзіме**
Стар. 7

СВЕТАПОГЛЯД

Хай брат не пакрыўдзіць брата!

У Беларусі прайшлі выбары Прэзідэнта. На жаль, выбарчая кампанія ў краіне тым не закончылася...

Сям'я на выбарчым участку ў Наваполацку

У краіне 9 жніўня прайшлі выбары. Наступным днём Цэнтрвыбаркам абвясціў папярэднія іх вынікі. На Бельгія з'явілася інфармацыя: у дзейнага кіраўніка дзяржавы Аляксандра Лукашэнка 80,23% галасоў. Паводле папярэдніх дадзеных, як паведамлялася, за Святлану Ціхановіч 9,9%, за Ганну Канапачкую — 1,68%, Андрэя Дзмітрыева — 1,04%, Сяргея Чэрчэна — 1,13%, супраць усіх — 6,02%.

Адметнасьць сёлетніх выбараў была ўжо ў тым, што, знаёмыя журналістаў з іх папярэдніх вынікамі, старшыня ЦВК Лідзія Ярошына казала наступнае: “Яны літаральна атрымліваліся ў ручным рэжыме ў сілу таго, што Цэнтральная камісія, па меншай меры, я з аналітыкам, нас было толькі двое, у гадзіну ночы былі эвакуаваныя з Дома ўрада. Таму мы не прымалі вынікі. Мы прынялі іх толькі цяпер, літаральна напярэдняй гэтага брыфінгу”.

Эвакуацыя ЦВК? Такага ў нас яшчэ не бывала. Падобная інфармацыя насцярожвала. Тым больш, што з'яўляліся весткі ў інтэрнэце, прайшлі чуткі: незадаволеныя вынікамі галасавання грамадзяне ўжо ў ноч з 9 на 10 жніўня выйшлі на вуліцы, паграбавалі “чэстных” выбараў, абвінавачвалі ўлады ў махінацыях з выбарчымі бюлетэнямі. Пазней з інфармацыі, якую давеў Следчы камітэт, стала вядома: там сапраўды “працягваецца расследаванне крывадушных

спраў аб масавых беспарадках і гвалце ў дачыненні да супрацоўнікаў органаў унутраных спраў, якія адбыліся 9 жніўня ў Мінску”. Распачата 21 крывадушная справа. Прычым “паводле дадзеных следства, масавыя беспарадкі ў краіне адбываліся не спантанна: каардынавалі дзеянні грамадзян і кіравалі імі спецыяльна падрыхтаваныя асобы. У ходзе вывучэння запісаў камер відэаназірання следчыя прыйшлі да высновы, што каардынатары прафесійна арганізавалі натоўп і заклікалі грамадзян да актыўных дзеянняў”. Паведамляецца, што ў натоўп былі правакатары, якія падбурвалі ўдзельнікаў да гвалту ў дачыненні да супрацоўнікаў органаў унутраных спраў, правакуючы такім чынам прыняцце сілавых мер. Самі ж падбуршчыкі ў часе дзеянняў ад месяцаў сутыкненняў грамадзян з супрацоўнікамі АМАП адыходзілі.

Ці абяцала нешта бяду ў нашым доме? Так. І сам Прэзідэнт Аляксандр Лукашэнка не раз публічна гаварыў, што сёлета краіну чакаюць вялікія выпрабаванні. Пра шэраг розных пандэміяў, якіх налічвалася ці не з пяць. Безумоўна, каранавірус прыўнёс немалое эмацыйнае напружанне ў грамадства. Беларусь жа выбрала свой шлях у зманганні з пандэміяй, таму пачаліся атакі з

розных бакоў на кіраўніцтва краіны. З часам, аднак, многія зразумелі: стратэгія й тактыка былі апраўданыя. Але “інфэпандэмія” нарасталала. Стабільнасць і спакой у грамадстве пачалі разбіваць розныя “дальнабойныя” фэйкі. Якія, вядома ж, абвясціліся ў афіцыйных СМІ — але ж сляды ад іх застаюцца. Была разгорнута ў часе перадвыбарчай агітацыі “масіраваная” інфабарцаба супраць дзеячага Прэзідэнта, найперш у інтэрнэце. Фіксаваліся шматлікія парушэнні правапарадку ў ходзе збору подпісаў, перадвыбарчай агітацыі. Закруцілася крывадушная справа з “Белзапрамбанком”, былі затрыманы на тэрыторыі Беларусі людзі з расійскай прыватнай ваеннай кампаніі “Вагнер”, гаварылася пра гібрідную вайну, якая вядзецца з замежжа супраць Беларусі...

Калі пішацца гэты тэкст, супрацьстаянне пратэстантаў і прадстаўнікоў сіл правапарадку прадаўжаецца. Нам жа, хто апелюе да розуму, а не эмоцый узбуджаных людзей, застаецца толькі як малітву паўтараць: хай брат не ідзе на брата! І спадзявацца, што ў гэтым канфлікце ўдасца, правяўшы лепшыя рысы беларускага характару, вырашыць супярэчнасці не ў крывадушных разборках — за сталом перагавораў.

Іван Ждановіч

75 ГАДОЎ ПЕРАМОГІ

У бой ідзе паэзія сыноў

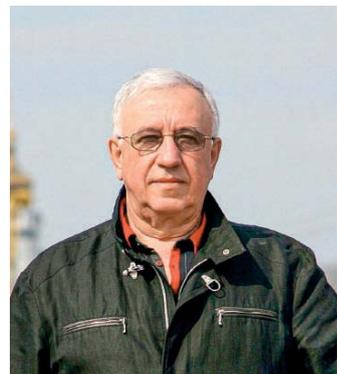
З вёскі Руціцы Карэліцкага раёна Гродзеншчыны быў родам Фёдар Шугля: афіцэр-ардэнаносец, удзельнік Вялікай Айчыннай вайны. Памца пра бацьку-героя вызначае жыццёвыя арвенціры й для сына яго Уладзіміра: паэта, Ганаровага Генеральнага консула Беларусі ў Цюменскай вобласці Расіі.

Сёлета на пачатку чэрвеня ў Цюмені выйшла з друку кніга “І снова май, победный май” — зборнік цюменскіх паэтаў, прысвечаны 75-годдзю Перамогі. Гэта вершы, паэтычныя абразкі больш чым 20 аўтараў. Як расказаў журналістам адзін з іх, Мікалай Зенін, важным аргументам за тое, каб зборнік абавязкова выйшаў, сталі выказванні некаторых замежных палітыкаў і гісторыкаў на пачатку года. Яны гаварылі пра перамогу краін антыгітлераўскай кааліцыі над фашыскай Германіяй, не называючы Савецкага Саюза! Дэпутаты Еўрапарламента палічылі: гэта два таталітарныя рэжымы для перадзелу свету й захопу чужых тэрыторый развізвалі вайну. “Жаданне супрацьстаяць плыні такой хлусні й было адным з па-

буджальных матываў аўтараў”, — адзначыў Мікалай Зенін.

Як бачым, эстафету подзвігу гераічных бацькоў, дзядоў годна нясуць сыны, унукі. У бой за гістарычную праўду ідзе іх паэзія. А на 4-ю старонку вокладкі 106-старонкавага зборніка (якую абдымае Сяг Перамогі) вынесены чаканьня, бы з марша, радкі Мікалая Зеніна: “В боях с врагом Отчизну отстаюли, / И никому Победу не отнять! Историю мы кровью написали, / И не дадим ее переписать!”.

З годрасце за Беларусі Цюмені чыталі мы ў інтэрнэце, што творчую й матэрыяльную падтрымку пры падрыхтоўцы, выданні зборніка аказаў Уладзімір Шугля — кіраўнік Рэгіянальнай грамадскай арганізацыі “Саюз — інтэграцыя бра-

Уладзімір Шугля

кіх народаў”, паэт, Ганаровы Генеральны консул Беларусі ў Цюменскай вобласці Расіі. Ягоная прадмова пададзена ў зборніку, і вершы на ваенную тэму таксама.

→ Стар. 5

ISSN 0439-3619

2 0 1 5

ДЗЯРЖАВА І ТАЛЕНТЫ

Зноў будзе музыка гучаць

Грунтоўна падноўлены будынак Рэспубліканскай гімназіі-каледжа, што пры Акадэміі музыкі, атрымалі да новага навучальнага года яе шматлікія навучэнцы

Гэта здорава, што закончаны былі рэканструкцыя і рэстаўрацыя будынка яшчэ ў часе летніх вакацый: у кіраўніцтва ўстановы ёсць часу, каб пасля рамонту ўсё, як кажуць, расставіць на свае месцы. Цяпер гімназія-каледж стала больш прыстасаванай для заняткаў музыкай. З'явіліся прасторныя аўдыторыі, канцэртная зала на 300 месцаў і камерныя залы. Упершыню вялікая ўвага надавалася акустыцы залаў і гукаізалацыі класаў. І юныя музыканты нарэшце займелі ўласную студыю гуказапісу! "Неабходнасьць такой студыі даўно пацверджана часам, — казаў, калі наоў адкрывалася гімназія-каледж, яе дырэктар, вядомы піяніст, лаўрэат міжнародных конкурсаў Аляксандр Палякоў. — Цяпер мы зможам рабіць запісы, неабходныя не толькі для папаўнення агульнай калекцыі лепшых інтэрпрэтацый, але й для ўдзелу нашых музыкантаў у выканальніцкіх конкурсах: на многіх такіх спаборніцтвах пачатковыя адбор ідзе на аснове дасланых аўдыя-відэамагнэтыяў. Раней вучні і выкладчыкі вымушаны былі самі шукаць, дзе тое зрабіць".

Рэспубліканская музычная школа-дзесяцігодка (цяпер адзінаццацігодка) пры Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі, як

Удзельніцы святачнага канцэрта ў часе адкрыцця

яна раней называлася, пераехала ў будынак (сёння — плошча Свабоды, 7) у 1947 годзе. Да таго часу яго абжывалі ўстановы, якія да музыкі не мелі дачынення. Напрыклад, з 1699 года ў будынку месцілася езуіцкая школа, што ўваходзіла ў склад знакамітага Мінскага езуіцкага калегіума.

Пазней туды "пасялілі" свецкую школу. Пасля будынак пераўтварылі ў Дом губернатара. У гады Першай сусветнай вайны там размяшчаўся нават шпіталь... Гістарычнае аблічча будынка было адноўлена пры апошняй рэканструкцыі настолькі, наколькі гэта ў нашым часе магчыма.

Урачыстае адкрыццё гімназіі-каледжа праходзіла з удзелам Міністра культуры Юрыя Бондара, які ўзгадаў пра творчыя дасягненні ўстановы. За апошнія тры гады таленавітыя музыканты гімназіі-каледжа атрымалі 428 перамог на прэстыжных міжнародных творчых спаборніцтвах. Лаўрэатамі і стыпендыятамі Спецыяльнага фонду Прэзідэнта Беларусі па падтрымцы таленавітай моладзі сталі 83 навучэнцы.

У гімназіі-каледжы на сённяшні дзень займаюцца каля 440 юных музыкантаў.

Ганна Лагун

Так выглядае цяпер будынак гімназіі-каледжа

ДЫПЛАМАТЫЧНАЯ ПОШТА

Знаёмцеся: Ганаровы консул Ян Шынака

Ганаровым консулам Беларусі ў Ольштыне (Польшча) стаў вядомы польскі бізнесмен, кіраўнік і ўласнік групы "Шынака-Мэбле", адзін з найбуйнейшых польскіх інвестараў на Беларусі

У рэдакцыю паступіла паведамленне з Амбасады Беларусі ў Поль-

шчы пра інаўгурацыю Ганаровага консула Беларусі ў Ольштыне. Тая імпрэза праходзіла 30 ліпеня 2020 года ў Амбасадзе Беларусі. Надзвычайны і Паўнамоцны Амбасадар Рэспублікі Беларусь у Рэспубліцы Польшча Уладзімір Чушаў ва ўрачыстай абстаноўцы ўручыў Ганароваму консулу Беларусі ў Ольштыне Дзяржаўны сцяг

Беларусі, консульскі патэнт і пячатку. Дырэктар Усходняга дэпартамента Міністэрства замежных спраў Польшчы Ян Хафмокл ад імя Міністэрства ўручыў экзекватуру.

Ян Шынака будзе ажыццяўляць сваю дзейнасць у консульскай акрузе, якая ўключае ў сябе Вармінска-Мазурскае, Куяўска-Паморскае і Паморскае ваяводства Польшчы. Так што прадоўжана распачата ў 2019 годзе — прызначэннем Марка Расіньскага Ганаровым консулам Беларусі ў Катавіцах — практыка ўсталявання ганаровых консульскіх устаноў Беларусі ў Польшчы.

На цырымоні, паведамляецца ў прэс-рэлізе з Амбасады, прысутнічалі прадстаўнікі Міністэрства замежных спраў Польшчы, мясцовых уладаў, кіраўнікі прадстаўніцтваў беларускіх кампаній у Польшчы.

Мы паглядзелі: у інтэрнэце ёсць і асартымент у Беларусі кампаніі SZYNAKA-MEBEL, якую шануюны Генконсул Ян Шынака ўзначальвае. Спадзяемся, шануюны пане Ян, што вашая консульская праца паспрыяе пашырэнню ды ўмацаванню беларуска-польскіх стасункаў у розных сферах.

Іван Ждановіч

Амбасадар Уладзімір Чушаў ўручае консульскі патэнт Яну Шынаку

СА СТУЖКІ НАВІН

Узнагароды ўручаць у Бялынічах

Сталі вядомыя сёлетнія лаўрэаты Нацыянальнай літаратурнай прэміі, якая ў Беларусі ўручаецца з 2015 года. На конкурс было прадстаўлена 80 кніг, якія выйшлі ў 2019-м, да змагання дапусцілі 64. Начальнік упраўлення выдавецкай і паліграфічнай дзейнасці Мінінфармацыі Уладзімір Андрыевіч на прэс-канферэнцыі ў Мінску адзначыў: сёлета галасаванне стала таемным.

Уладзімір Сцяпан

Сярод 14 прэзідэнтаў у намінацыі "Проза" перамог Уладзімір Сцяпан з кнігай "Хвалі". У намінацыі "Паэзія" на перамогу прэтэндавала 12 кніг, лепшым прызнаны Валеры Грышкавец з кнігай выбранага "Остаёсь навегда". Найбольш канкурэнтнай была намінацыя твораў для дзяцей і юнацтва: 19 аўтараў. Перамога кніга-квэст Кацярыны Хадасевіч-Лісавой "Ключ ад Вялікай каштоўнасці". Журы, дарэчы, назвала Кацярыну сапраўднай пісьменніца XXI стагоддзя, адзначаўшы і незвычайную форму яе твораў, і ўменне аўтара працаваць з юнымі чытачамі, рабіць яркія прэзентацыі. У намінацыі "Крытыка і літаратуразнаўства" лепшай прызнала праца беларускіх пісьменнікаў XII-XVII стагоддзяў вядомага літаратуразнаўцы Івана Саверчанкі "Магія слова". У намінацыі "Публістыка" лаўрэатам стаў Ігар Пракаповіч — з кнігай "Пастаўшчына", якая пабачыла свет у серыі "Падарожжы па родным краі" выдавецтва "Беларусь". І, нарэшце, у намінацыі "Дэбют" адзначаны зборнік вершаў Вольгі Нікіценкі "Сюзор'е птушкі". А ў намінацыі "Драматыргія" другі год запар пераможцы не вызначаны.

Узнагароды лаўрэатам уручаць у Бялынічах 6 верасня, калі там будзе адзначана Дзень беларускага пісьменства.

Кацярына Хадасевіч-Лісавая

Узнагароды лаўрэатам уручаць у Бялынічах 6 верасня, калі там будзе адзначана Дзень беларускага пісьменства.

Візы для Еўрасаюза: 35 еўра

З 1 ліпеня ўступіла ў сілу пагадненне аб спрашчэнні візавага рэжыму паміж Беларуссю і Еўрапейскім саюзам. Галоўнае ў ім для беларускіх грамадзян: расцены атрымліваць кароткатэрміновыя візы для ўезду ў Еўрасаюз, бо візавы збор зніжаецца да 35 еўра ды адмяняецца для пэўных катэгорыяў падарожнікаў. Зніжаны і максімальны памер збору за абслугоўванне (для візавых цэнтраў) і тэрмін, за які консульства прымаюць рашэнні па заяве аб выдачы візы. Некалькі катэгорыяў падарожнікаў змогуць атрымліваць шматразовыя візы з павелічэннем тэрміну дзеяння — да пяці гадоў. Пры тым ім дзев'яццацца прадастаўляць менш дакументаў, якія пацвярджаюць мэту паездкі.

Адначасова ўступіла ў сілу і пагадненне аб рэадмісіі, якое прадугледжвае, што Беларусь і Еўрапейскі саюз павінны будучы ажыццяўляць прыём назад на сваю тэрыторыю ўласных грамадзян, грамадзян трэціх дзяржаў і асоб без грамадзянства, якія не адпавядаюць або перасталі адпавядаць крытэрыям легальнасці на тэрыторыях адзін аднаго. У дакуменце замацавана прадастаўленне Беларусі двухгадавага пераходнага перыяду адносна рэадмісіі грамадзян трэціх дзяржаў. У сумеснай дэкларацыі да пагаднення змешчана абавязальства Еўрасаюза аб аказанні краіне тэхнічнай і фінансавай падтрымкі ў гэтай галіне.

Падрыхтаваў Іван Ждановіч

СПРАДВЕЧНАЕ Й НАДЗЁННАЕ

Жніво пачалося!

Жнівень — месяц каласісты, кажуць у народзе. Асабліва душа радуецца, калі колас пшанічны ў полі поўны, залацісты. І ўсе думкі ў хлебаробаў цяпер пра тое, як управіцца ў час, ураджай сабраць. Так было на Беларусі спрадвеку. Апошні месяц лета менавіта ў гонар жніва й назвалі. А разам са жнівом ходзяць па зямлі нашай народныя абрады Зажынкi, Дажынкi — святочныя ўшанаванні як першага снапа, зжатага ў полі, так і апошняга. Вядома ж, і гаспадароў нівы пры тым велічалі ды жнеек-працаўніц, якіх цяпер паўсюль замянілі магутныя камбайны. Камбайнёрам, шафёрам, усім, хто працуе ў зладжаным жніўным канвееры таксама і ў нашым часе — усеагульная павага й пашана.

Мне помніцца з маленства: жнейкі ў поле на Зажынкi ішлі апранутымі ў чыстую вопратку. Бельня хусткі на галовах. Перад нівай поўна кланяліся ды, папрасіўшы падмогі Усявышняга, перахрысціўшыся (бывала, толькі ў думках у атэістычную пару) пачыналі працу. Зажаўшы першы сноп, неслі яго па ўсім сяле з песнямі. Дарылі гаспадару прыкладна з такімі словамі: “Вось, гаспадарыку, табе снапочак./ Беражы яго на другі годчок”. Гаспадыні ж, бывала, ускладлі на галаву й вянок з каласоў. А гаспадары частавалі жнеек квасам бы рознымі прысмакамі.

Адметнасць абраду Дажынак у тым, што ў ім працяглася моцная паяднанасць чалавека працы з самой нівай, з яе ўраджаем. Апошні сноп жнейкі перавязвалі прыгожымі стужкамі, уручалі гаспадару з гаспадыняй, якія іх за добрую працу ды павагу частавалі. Потым той сноп-Гаспадар ставілі ў хаце на покуці, самым ганаровым месцы. Во якая

хлебу пашана! А ніўцы, ладзячы з ёй дыялог, пакідалі жменьку нязжатай збажыны, завязвалі яе ў баруду ды стужкамі каларовымі ўпрыгожвалі (каб залагодзіць дух поля), між каласоў глебу вышполвалі (каб у наступным годзе

Хлебаробскае майстэрства: ад старэйшых да малодшых

пустазелле на полі не вадзілася) і хлебам поўна аддзячвалі (спецыяльна кавалачак закопвалі). Усё гэта рабілася ў імя будучыні: каб і ў наступным годзе ніва радзіла поўным коласам. Дарэчы, у назве гомельскіх зернеўборачных камбайнаў прыжылося важкае ды працавітае, звонкае імя: “Палессе”. Менавіта гэтых камбайнаў цяпер большасць на нашых палетках.

З павагай ставіцца да кожнай крошкі хлеба — таксама ў народнай традыцыі. Войны ж не раз пракочваліся па Бацькаўшчыне: нішчылі працаўнікоў, іх нівы, разаралі гаспадаркі. Таму й галодных гадоў хапала, калі знак роўнасці ставіўся між хлебам і жыццём. Памятаю, як мне, малому, у пасляваенную пару маці рабіла суслу: кавалачак намочанага ў вадзе хлеба загортвала ў палатняную анучку, давала ў рот. І гэта мяне супакойвала,

Хлеб у хаце гаспадар

Як вялікую й заўсёдную каштоўнасць шануюць беларусы хлеб. І ўсё, што з ім звязана, таксама ўшаноўваецца ў нашай культуры.

есці не так хацелася. Гэтаксама рабілі беларускія сялянкі спрадвек, гадуючы дзяцей. А смак той суслы я і цяпер памятаю.

Хлеб у хаце гаспадар. Лепей хлеб з валою, чым пірог з бядою. Хлебная ніва — як дзіцячая калыска. Хлеб на стале — дом багаты... Гэтыя ды шмат іншых выслоўяў падкрэсліваюць паважлівае стаўленне беларусаў да хлеба. Павага да яго ў народзе не меншая, чым да самой зямелькі роднай. Шмат дзе я пабываў у замежжы й чуў ад супляменнікаў: помніцца ім

Хораша дыхаецца ў жніўні ля ніваў, што даспельваюць каласы. Па сутнасці, гэта ж нашая заможная будучыня там навідавоку. Не сакрэт: увесь беларускі агракомплекс напрамую залежыць ад ураджаю збожжавых культур, а цяпер і кукурузы — яе з кожным годам высяваецца ўсё больш. У жніўную пару ад рання да глыбокай ночы, пакуль раса не ўпадзе, працуюць на нівах камбайны. Прычым не рэдзасць на жніве й сямейныя экіпажы. Бацькі прывучаюць сыноў, а нават і дачок да сялянскае працы. Вясковыя падлеткі працуюць і на зернатаках. Ці варта казаць, што ўражанны ад такіх жніўных талокаў, дзяржаўна важнай калектыўнай працы застаюцца ў памяці юных працаўнікоў на ўсё жыццё.

Хлебаробам на Бацькаўшчыне — заўсёдная пашана.

І дзяржаўнае свята Дажынкi з тых традыцый вырасла ў пару незалежнай Беларусі. Свята па-ранейшаму жыве ў аграгаспадарках, раёнах, ладзяць і абласныя Дажынкi. Ушаноўваюць працаўнікоў вёскі, бо па-ранейшаму ў нас хлеб — усаму галава. Вось і Прэзідэнт Аляксандр Лукашэнка перад выбарамі слухна заўважыў, што выбарчая кампанія — другаясная ў параўнанні са жнівом, кампаніяй уборачнай: бо есці ж хочацца заўсёды... А калі багата збожжа ў засеках, то можна тады й танчыць, і спяваць — як тое й робіцца на Дажынках.

Хлеб як сімвал дабрабыту, шчаснай долі, прыгожага жыцця шырока скарыстоўваецца ў беларускіх абрадах: пры сустрэчы ганаровых гасцей, у вясельнай цырымоніі. Абрад засялення ў новую хату — таксама

Абрад Зажынкi ў Аршанскім раёне Віцебшчыны

Бацькаўшчына са жнівом, з духмяным хлебам, спечаным матуляй. От жа быў хлеб! Яго, казалі, як ясі, то нос у прысядку скача. Шмат песень у нас пра жытнёвае поле, каласы, хлебныя нівы, родныя мясціны. Такія беларусы і ў замежжы спяваюць.

Першы сноп нажалі жнейкі ў Веткаўскім раёне Гомельшчыны

з хлебам: першымі ўносяцца ікона, непачаты каравай хлеба са жменькай солі альбо, раней, дзяжа з цестам.

То хай штогод шчодрэ каласіцца родная ніва, хай багачее родная Бацькаўшчына! Тым жа, хто хоча паспытаць іншага, не здабытага сваёй працай хлеба — раю ўважліва перачытаць беларускую народную казку “Лёгкі хлеб” ды судзіцца яе глыбокую мудрасць з днём сённяшнім. І зрабіць высновы — на карысць хлеба, уласным мазалём на роднай ніве здабытага.

Мікола Котаў, фалькларыст. Фота БелТА.

ВЕСТКИ З СУПОЛАК

У Ветспілсе і Ліепаі таксама галасавалі

Ансамбль “Паўлінка” спявае ў Беларускам доме Ліепаі ў дзень выбараў беларускія песні

9 жніўня, у дзень выбараў Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь, у Латвіі дзейнічалі два выбарчыя ўчасткі, дзе грамадзяне Беларусі маглі прагаласаваць. Было арганізавана таксама вьязное галасаванне ў Вентспілсе і Ліепаі.

У Латвіі былі створаны выбарчы ўчастак № 94 — у Амбулсадзе Беларусі ў Рызе й выбарчы ўчастак № 95 — у Генеральным консульстве Беларусі ў Даўгаўпілсе. А для грамадзян, якія не мелі магчымасці прагаласаваць на згаданых участках, было арганізавана вьязное галасаванне: у Вентспілсе й Ліепаі. Канкрэтна ў нашым горадзе вьязную камісію прадстаўлялі супрацоўнікі Амбулсады Беларусі ў Латвіі: Першы сакратар Юры Колесаў і загадчык гаспадаркі/камендант Дзмітры Цімафееў.

Па словах Юрыя Колесава, жаданне прагаласаваць у Ліепаі выказалі каля 30 чалавек. У дзень выбараў у Ліепаіскім Беларускам доме гучалі беларускія песні: спяваў мясцовы ансамбль беларускай песні “Паўлінка”, якім кіруе Жанна Буйніцкая. Некаторыя з выбаршчыкаў да таго ж упершыню пабывалі ў Ліепаіскім Беларускам доме, больш даведаліся аб працы Беларускай суполкі “Мара”. І не выключана, што ў хуткім часе нас у суполцы стане яшчэ больш.

Анжэла Фаміна, г. Ліепаі. Фота аўтара.

Дарэчы. Паводле афіцыйнай інфармацыі Міністэрства замежных спраў, за межамі дзяржавы ў дзень выбараў Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь працавалі 44 участкі для галасавання.

Паўстагоддзя у адкрытым моры

Дом-карабель, Феадасійскі музей Аляксандра Грына — пісьменніка, які меў беларускія родавыя карані — адзначае 50-гадовы юбілей

Аляксандра Грына нездарма называюць чараўніком: бо многае з таго, да чаго ён у жыцці дакранаўся, становілася чужоўным. Цуды працягвалі адбывацца й праз шмат гадоў пасля яго сыходу. Так здарылася й з вядомым сёння феадасійскім домам, дзе ён жыў і працаваў у 20-х гадах мінулага стагоддзя. Звычайны дом ператварыўся ў старадаўні карабель пад ветрамі, які сонечным летнім днём адправіўся ў плаванне. Урачысты выхад у адкрытае мора здарыўся 9 ліпеня 1970 года. Зерне таго цуду было пасеяна, калі ў яго сценах пісаліся “Залаты ланцуг”, “Тая, што бяжыць па хвалях” ды многія іншыя чужоўныя грываўскія творы. І вось ужо мінула 50 гадоў, а дом-карабель гэтак жа імкліва ляціць па хвалях, выносячы сваіх пасажыраў у светлыя краіны мары й надзей, якія спраўдзіліся, дзіўных адкрыццяў і прыгод.

За гэтыя гады невялікі літаратурна-мемарыяльны музей стаў сапраўдным культурным цэнтрам — месцам аднаўлення людзей мастацтва, навукі й проста рамантыкаў і летуценнікаў. Тут вядзецца вялікая навукова-даследчая й асветніцкая праца, праходзяць навуковыя канферэнцыі, творчыя сустрэчы й фестывалі. Музей атрымаў неверагодную колькасць віншаванняў з залатым юбілеем, які прыходзіць з усяго свету, і ў тым ліку ад вядомых літаратараў, мастакоў, музыкаў, артыстаў, палітычных дзеячаў. Прышоўлі віншаванне й на беларускай мове: ад беларускай суполкі Феадосіі “Спадчына”, якая шмат гадоў супрацоўнічае з музеем пісьменніка. Яно й зразумела, бо Аляксандр Грын — наш супляменнік. Ягоны бацька паходзіў з дваран Віленскай губерні, ця-

Феадасійскі музей Аляксандра Грына

пер гэта тэрыторыя Віцебскай вобласці (гл.: “У Аляксандра Грына — беларускія родавыя карані” — ГР, 13.08.2015). За гады існавання Музея Грына ў ягоных сценах не раз праходзілі літаратурна-музычныя вечарыны й выставы, прысвечаныя беларускай культуры.

На жаль, юбілейныя ўрачыстасці сёлета з-за пандэміі не маглі адбыцца, і большасць віншаванняў былі толькі віртуальнымі. Але затое якімі! Музею прысвячалі вершы, музыку, запісалі кліпы, міні-спектаклі й відэаарыялы. Іх можна ўбачыць у сацсетках Фэйсбук (група “Друзья Феодосийского музея Александра Грина”) і Вконтакте (група

“Музей Грина — Феодосия”). А святы ўсё ж мы адзначылі адкрыццём для наведвання адразу дзвюх выстаў з фондавай калекцыі: графіка й батык XVIII — XXI стагоддзяў. Сярод аўтараў работ — вядомы мастак савецкага часу, у тым ліку стваральнік мастацкага праекта музея Сава Бродскі й легенда 60-х гадоў Надзя Рушова.

Грынаўскі дом-карабель запрашае ўсіх у чужоўнае марское падарожжа пад ветрамі, напоўненымі старым добрым ветрам надзеі!

Аля Ярмава,
навуковая супрацоўніца
Феадасійскага музея А. С. Грына

Малавядомыя астравы Грынландыі

У інтэрнэце мы знайшлі артыкул “Севастопольская тайна Аляксандра Грына” Марыны Цітовай, якая мае родавыя карані ў Беларусі. Піша пра цікавую мастацкую экспазіцыю, прысвечаную Аляксандру Грыну й ягонай творчасці, у факт кінатэатра “Морск” на Паўночнай старане Севастополя. Аўтар таго прысвячэння — мастак Уладзімір Адзееў, адзін з удзельнікаў праекта рэстаўрацыі старага будынка кінатэатра. І гэта менавіта ён арганізаваў Музейны пакой Аляксандра Грына ў былой севастопальскай турме, дзе з Уладзімірам і сустрэлася аўтарка. Мастак даўно вывучае творчасць пісьменніка. І, як лічыць, разгадаў адзін з яго сакрэтаў, бо прыйшоў да высновы, што менавіта Севастопаль, розныя часткі яго “засяціліся” ў грываўскіх творах — але пад іншымі назвамі. У згаданым Музейным пакоі намалявана карта Грынландыі, краіны Аляксандра Грына, якая дзіўным чынам суданосіцца з рэальнай картай Севастополя. Паводле версіі Уладзіміра Адзеева, Грын у сваіх творах зашыфраваў менавіта Севастопаль: “Так, Зурбаган — это центр Севастополя. Город Храм — Херсонес. Херсонесский маяк он назвал Лисским. Климентьевский монастырь — общиной Голубых Братьев, город Верд — находится на Северной стороне, Гель-Гью переводится как озеро на юге, болотистое озеро, которое засыпал адмирал Лазарев, строя казармы... Ассоль-корабельная — так называли в книге героиню “Алых парусов”. Угольщик Филипп — имеет именно такую профессию: не дворник, не сапожник... Потому что между Лиссом и Каперной находилась угольная пристань

Севастополя: уголь туда привозили и разгружали для броненосцев...”

У тэксце Марыны Цітовай пададзены й фотаздымкі магіл блізкіх родзічаў Аляксандра Грына, ягоных дзеда й бабулі (памылкова ў тэксце ўказана, што маці): Лянарда й Надзеі Грынеўскіх. Фотаздымкі зроблены ў Беларусі, пры старым касцёле вёскі Задарожжа. Мы знайшлі на карце: Глыбоцкі раён Віцебшчыны, злева ад дарогі на Полацк. А сядзіба Якубенкі (з націскам на “у”), якая належала раней дзеду пісьменніка, паводле выдання “Назвы населеных пунктаў Рэспублікі Беларусь” (Мн., 2009) фіксуецца ў Пліскім сельсавеце: як хутар з такой жа назвай.

Аля Ярмава напісала нам, працягаўшы тэкст Марыны Цітовай, што з мастаком Уладзімірам Адзеевым супрацоўнікі Феадасійскага музея Аляксандра Грына добра знаёмыя: у фондах музея зберагаецца больш за 40 ягоных работ. І на “Грынаўскія чытанні” ў Феадосію ён прыязджае, а партрэт Аляксандра Грына яго работы вісяць у кабінце дырэктара.

Напярэдадні юбілею Аляксандра Грына мы стэлефанаваліся з старэйшым навуковым супрацоўнікам Глыбоцкага гістарычна-этнаграфічнага музея Аляксандрам Хайноўскім. Ён раскажаў, што ў гонар 140-х угодкаў пісьменніка, які нарадзіўся 11 жніўня (23 па новым стылі) 1880 года, энтузіясты з Глыбоцкага ды іншых месцаў Аляксандра 22–23 жніўня ладзяць веларабат. Абвестка пра тое пададзена на сайце музея, была ў райгазете.

Стэфан Еўзэбіўс Грынеўскі

Паседць ад райцэнтра ў мясціны, звязаныя з Грынеўскімі. Па словах Аляксандра, кіламетраў 27 у адзін бок будзе. Ён удакладніў, што пры згаданым касцёле пахаваныя дзядуля, бабуля й дзядзька пісьменніка. Кажуць, дзядзька быў вядомы ў акрузе як добры лекар. Аляксандр Хайноўскі зацікавіўся Грынам не выпадкова: ягоная бабуля жыла ў вёсцы Кукры, непдалёк ад месцаў, звязаных з родам Грынеўскіх. Жывучы ў бабулі, унук бачыў там яшчэ ў дзяцінстве прыгожыя вербы, сажалку, парэшткі былых пабудов, тамтэйшых адметных краевіды.

У часе веладарожжа плануецца фотаздымкі, сустрэчы з мясцовымі жыхарамі, са святаром Задарожскага касцёла. Аляксандр Хайноўскі хоча высветліць: можа зберагліся даўнія запісы ў касцельных кнігах.

Нагадаем, што бацька Аляксандра Грына — Стэфан Еўзэбіўс Грынеўскі (які пазней стаў Степаном Евсеевичем) (1843–1914), быў шляхціцам з родавага маёнтка Якубенкі Дзісенскага павета Віленскай губерні. У 1863-м Стэфан Грынеўскі быў сасланы ў Томскую губерню за ўдзел у паўстанні Кастуся Каліноўскага. У 1868-м пераведзены на жыхарства ў Вяцкую губерню (цяпер Кіраўская вобласць). Там ажаніўся з рускай, і ў 1880-м у іх сям’і нарадзіўся сын Аляксандр: будучы пісьменнік Аляксандр Грын.

Іван Ждановіч

ЛІТАРАТУРНЫЯ МАСТЫ

Гучыць Караткевіч і па-туркменску

Адзін з сёлетніх нумароў туркменскага літаратурна-мастацкага часопіса “Дунья эдэбіяты” (“Сусветная літаратура”) змясціў на тры развароты грунтоўную гутарку пра беларускую й туркменскую літаратуры й сувязі паміж імі

Суразмоўцамі туркменскага пісьменніка Магсата Аламурадава выступілі Аляксей Бадак (дырэктар выдавецтва “Мастацкая літаратура”, паэт, празаік, крытык, перакладчык) і Аляксей Чарота (намеснік дырэктара Выдавецкага дома “Звязда” — галоўны рэдактар газеты “Літаратура і мастацтва”), публіцыст, перакладчык). Летась яны паўдзельнічалі ў міжнароднай кніжнай выставе ў Ашхабадзе. У гутарцы шмат гэтака пра пісьменнікаў Туркменстана, чые творы ў апошнія гады перакладзены на беларускую мову й надрукаваны ў газете “Літаратура і мастацтва”, часопісах “Польмя”, “Маладосць”, альманаху “Далягяды”.

Часопіс “Дунья эдэбіяты” звязвае з беларускай літаратурай трывалую дружбу. На яго старонках друкуюцца пераклады твораў беларускіх паэтаў і празаікаў. І цяпер у партфелі часопіса — новыя пераклады беларускай паэзіі. У прыватнасці, падборку вершаў Уладзіміра Караткевіча на туркменскую мову пераўвасобіў Джумагельды Мулькіеў. Прыемна, што публікацыя прыйдзе да чытана ў пару, калі адзначаюцца 90-я ўгодкі класіка беларускай літаратуры.

Кастусь Лешніца

Пра класіка — чувашскі паэт

Класіку беларускай літаратуры Уладзіміру Караткевічу прысвечаны многія паэтычныя творы. У свой час была выдадзена кніга “Уладзімір Караткевіч: вядомы і невядомы”. Дык там адзін з раздзелаў выдадзены скалілі з вершаў-прысвячэнняў. І хоць тады былі сабраныя далёка не ўсе творы, прысвячэнні ў аказалася недзе каля 60! У Леаніда Дранько-Майсюка ёсць нават дзве “караткевічаўскія” пазмы.

У апошні час вершы-прысвячэнні Уладзіміру Караткевічу з’явіліся і ў іншых нацыянальных паэзіях: рускай (Юрый Шчарбакоеў), чувашскай (Валеры Тургай), украінскай (Глеб Кудрашоў), чачэнскай (Адам Ахматуюкаеў), сербскай (Даяна Лазаравіч)... Надаўна вядомы паэт Мікола Мятліцкі пераклаў яшчэ адзін чувашскі верш, прысвечаны беларускаму мастаку слова, — “Паміці У. С. Караткевіча”. Аўтар — народны паэт Чувашыі Юрый Семяндр.

Паэт з Чабаксар быў у Беларусі, ён добра ведае беларускую літаратуру ранейшых дзесяцігоддзяў. Перакладзіў беларускую паэзію на чувашскую мову. А цяпер спрычыніўся да нашай беларускай старонкі й такім чынам...

Кастусь Ладзька

У бой ідзе паэзія сыноў

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

Захацелася патрымаць выданне ў руках — і мы звярнуліся з такой просьбай да супляменніка. Пісалі, дарэчы, пра яго раней (“Зямля і неба Уладзіміра Шуглі: У Ганаровага Генеральнага консула Беларусі ў Цюменскай вобласці любоў да Сібіры і зямлі яго продкаў у крыві” — “Беларусь. Belarus”, 2016, № 5. Гл. у інтэрнэце: <https://www.sb.by/articles/zyamlya-neba-uladz-m-ra-shugli.html>). Ведаем, што для выдамога беларуса Цюмені зямля продкаў, іх традыцыі — важная частка яго самога як асобы. Калі восенню 2013-га ў камандзіроўцы сустрэліся з Уладзімірам Фёдаравічам, ён паказваў нам і невядзікі “музей” з экспанатамі з Беларусі, свой галінасты радовод (у яго самога чацвёрта дзяцей) і рамачы. А фатаграфіі бацькі з маці заўсёды з ім побач: у рабочым кабінце. Суразмоўца цэлага гаварыў пра паездку ў родную вёску бацькі: Руціца ў Карэліцкім раёне Гродзеншчыны. Згадаў пра паходжанне прозвішча: шуглій у Беларусі называлі вялікую лодку-даўбенку з сузьдэнага ствала дуба. Пэўна, і продкі Уладзіміра Фёдаравіча мелі справу з дубамі, спрычыніліся да рэдкага “суднабудавнічага” рамяства. Яшчэ ўспомніў, як бацька, былы франтавік, вучыў яго будаваць дом з бярвення. Падумалася тады: а не разгубіў былі франтавік на жыццёвых дарогах спадчыны досвед працы з сякерай!

І вось на пачатку ліпеня з Цюмені, з прыёмнай Ганаровага Генконсула ў Мінск прыйшла бандэроль з кнігамі — як для рэдакцыі, так і для перадачы ў дар Музею літаратуры. Дасланая нам кнігі “Победители” (зборнік з твораў беларускіх і цюменскіх аўтараў да 70-годдзя Перамогі, выйшаў у Цюмені ды Мінску ў 2014 годзе), “И снова май, победный май”, а таксама тры зборнікі вершаў Уладзіміра Шуглі: “Четвертое измерение” (2013, Цюмень), “Имя твое” (2016, Мінск), “Шестое чувство” (2019, Курган). За тое дзякуем як Уладзіміра Фёдаравіча, так і ягонай памочніцы Любові Генадзеўне. Яна даслала нам і юбілейны буклет: сёлета Рэгіянальнай грамадскай арганізацыі “Саюз — інтэграцыя брацкіх народаў” спяўняцца 15 гадоў. І пра тое мы раскажам, але іншым разам.

Згаданая прадмова ў сёлетаўняй кнізе мае назву “Сцяг Пера-

могі ў надзейных руках”. Прадстаўляючы творчасць паэтаў Зямлі Цюменскай, Уладзімір Шугля акрэслівае, што пішучы яго калегі па пары на тэмы вайны, патрыятызму, гераізму, самаахвярнасці, воінскага брацтва. Тэмы, удакладняе, блізка і дарагія таксама яму: “Гэта мае жыццё і мае сумленне, мой маральна-грамадзянскі стрывань. І гэта не гучныя словы. Мае карані ў Беларусі. Яе гераічнае мінулае, стойкі братні народ, які

На прэзентацыі зборніка

мужна і з годнасцю прайшоў праз усе выпрабаванні — усё гэта ўва мне. Як і прыклад бацькі-франтавіка: “Когда я слышу о войне/ Отец приходит в мою память. Пока я жив — он жив во мне./ Несём мы вместе наше знамя...”. Вось такі пераход у прадмове ад прозы да паэзіі. Вобразна, хораша, глыбока!

У кнізе пададзены 4 вершы Уладзіміра Шуглі, і ў адным з іх, 12-радковым, бачым вобразнае развіццё той тэмы, пра сцяг: “Одна из пуль летит моя.../ “Я жить хочу!” — кричит сознание.../ И спас отец — закрыл меня.../ Теперь в руках моих то знамя!”.

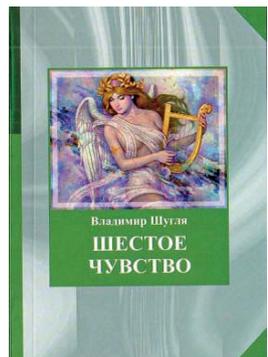
Мы знайшлі ў нэце, у базе дадзеных “Подвиг народа”

(<http://podvignaroda.ru/?#tab=navHome>) ажно пяць загадкаў пра ўзнагародныя дакументы капітана Фёдара Міхайлавіча Шуглі, 1907 года нараджэння. Пяць арднаў! Імі камандзір батальёна, які вёў барацьбу з бандамі, падпольнымі арганізацыямі ў вызваленых Чырвонай арміяй рэгіёнах Беларусі, быў ушанаваны ў 1944–45 гадах: ордэн Леніна, два ордэны Чырвонага Сцяга, два ордэны Айчынай вайны I ступені. Месцам нараджэння ў дакументах значыцца: “Литовская ССР, г. Вильно”. Магчыма, так трэба было ў той час? Альбо сапраўды ў Вільні герой нарадзіўся? Мяркуем, тое ведае Уладзімір Фёдаравіч, які даследаваў свае родавыя беларускія карані.

Тут варта яшчэ згадаць і пра тэкст, які нам летася увосень даслава актыўная няштатная аўтарка з Цюмені Людміла Бакланова: пра традыцыйную сустрэчу студэнтаў і выкладчыкаў Цюменскага інстытута культуры з паэтам, Ганаровым Генконсулам Беларусі ў Цюменскай вобласці Уладзімірам Шугляй.

двiжэння. І здесь дзейнуют тры “Т”, тры “С” і тры “Не”. Это Труд, Творчество, Терпение. Это Стыд, Совесть, Сострадание. И — Не сдаваться, Не бояться, Не доверять, то есть все подвергать сомнению, проверять”. Такія прыныцы жыцця, кажа Уладзімір Фёдаравіч, закладаў у ім бацька. Цяпер жа і сам ён перадае іх не толькі дзецям, унукам, але і слухачам, чытачам. А яго самыя любімыя паэты — рускі Афанасій Фет і беларус Максім Танк, якія сплучалі ў сабе такую “шматвектарнасць”, выяўлялі яе ў сваёй творчасці.

На сустрэчы гучалі песні, напісаныя на вершы Уладзіміра Шуглі Кацярынай Чарнышовай: яна загадвае кафедрай харавога дырыжыравання, прафесар. Выйшаў кампакт-диск, на якім запісаны 12 песень. Пранікнёная музыка і вершы ўпрыгожылі сустрэчу. Цікава, што дырэктар бібліятэкі Наталля Сакалова правяла эксперымент, пра які і расказала. Яна напрасіла калег прааналізаваць вершы з розных зборнікаў

Уладзіміра Шуглі. У ходзе чытання даць адказ на пытанне: дзе ж вытокі яго вершаў? І ўсе прыйшлі да высновы: вытокі — у зямлі продкаў аўтара, у Беларусі. “Тэма нябеснай духоўнай сінечы нібы прыпадмае чытала ў кожным радку, нават калі й наўпрост у словах не выяўлена, — гаварыла Наталля Сакалова. — Святло паэтычнай душы аўтара даецца як азэрэнне звыш. Беларускія родавыя гены бацькі, тэмы вайны, Хатыні, праваслаўя — там вытокі творчасці Уладзіміра Шуглі”.

Людміла Бакланова паведамляе, што ў творчай сустрэчы паўдзельнічаў старшыня Цюменскай абласной думы Сяргей Карпанав. Ён павінша-

ШУГЛЯ Федор Михайлович
Учаснік Вялікай Айчыннай вайны, кавалец ордэнаў “Леніна”, двух ордэнаў “Чырвонага Сцяга” і двух ордэнаў “Айчыннай вайны I ступені”.

ваў Уладзіміра Шуглю з новым зборнікам паэзіі, пажадаў новых здзяйсненняў на карысць брацкіх народаў Беларусі ды Расіі. Словы ўдзячнасці выказалі старэйшаму сябру, супляменніку старшыня Рэгіянальнай грамадскай арганізацыі беларусаў Цюменскай вобласці Сяргей Сцяцкевіч з жонкай Таццянай Мецэлевай, мастацка кіраўніца народнага беларускага ансамбля “Лянок” Кляўдзія Зуева. Напрыканцы сустрэчы гучала песня “О, Беларусь мая!”.

Людміла Бакланова нам яшчэ напісала, што на адной з сустрэч з актывам беларускай дыяспары ў Цюмені Уладзімір Шугля прадставіў Анталогію сучаснай рускамоўнай паэзіі Беларусі. У яе ўвайшлі і яго вершы. Выданне “Поэзия русского слова: антология современной русскоязычной поэзии Беларуси” ўключае творы 186 аўтараў, яго можна знайсці ў кнігарнях Беларусі. А на пачатку 2020 года ў Цэнтральнай навуковай бібліятэцы імя Якуба Коласа Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі прайшла прэзентацыя выдання ў фармаце круглага стала. Падрыхтавана было выданне ў Інстытуце літаратуразнаўства імя Янкі Купалы НАН Беларусі, пабачыла свет у Выдавецкім доме “Беларуская навука” ў 2-х тамах. Аўтары праекта — доктар філагічных навук, акадэмік НАН Беларусі, галюўны навуковец супрацоўнік Уладзімір Гіламедаў і кандыдат філагічных навук, загадчык аддзела ўзаемасувязяў літаратур Микола Мікуліч. Вядома ж, надрукавацца ў такім салідным выданні — гонар і для Уладзіміра Шуглі, Ганаровага Генеральнага консула Беларусі ў Цюменскай вобласці Расіі.

Іван Ждановіч

СЦЕЖКАМІ ПАМЯЦІ

Ад Ташкента да Беразьянкі

Узбекскі пісьменнік Кучкор Наркабіл піша кнігу пра Пухавіччыну ваенную

Не першы раз наведваўся ў Беларусь узбекскі літаратар Кучкор Наркабіл. Воін-інтэрнацыяналіст, ён у свой час ваяваў у Афганістане. Бачыў пакуты, драматызм у лёсе народа краіны, якая суседзіць з Узбекістанам. Афганская вайна пакінула след у лёсе Узбекскага журналіста і пісьменніка на ўсё жыццё. Ён напісаў і кнігу пра тое, што бачыў на ўласныя вочы. А цяпер працуе над апавесцю пра першыя дні Вялікай Айчыннай вайны, пра лёсы

ўрадженцаў Узбекістана, якія ваявалі з нямецка-фашысцкімі захопнікамі на тэрыторыі Беларусі.

Сярод месцаў, якія наведвае Кучкор Наркабіл у Беларусі, — і Пухавіцкі край, што на Міншчыне. Сёлета пісьменнік пабываў там на месцы спаленай фашыстамі вёскі Беразьянкі. “Сціплы помнік на магіле жыхароў невядліка ляснага паселішча, самі дрэвы, якія, як мне падалося, схіляюць свае галіны ў вечнай журбе, — расказвае узбекскі літаратар, — натхнілі мяне на новыя старонкі пра шматпакутную Беларусь. З цікавасцю я даведаўся, што Бера-

зьянкі — гэта вёска, якая была творчым, жыццёвым прытулкам народнага песняра Беларусі Якуба Коласа ў перадваенныя гады. Што марыў ён пабудавач там лепішча. І што ў часе сваёй эвакуацыі ў Ташкенте даведаўся пра трагедыю Беразьянкі.”

Кучкор Наркабіл яшчэ кажаў, што, вярнуўшыся ў Ташкент, не абміне коласаўскія адрасы, пройдзе па знаёмай Песняры ў вайну вуліцы Сапёрнай. Пісьменнік мае намер паглыбіцца ў тое гора, у тое, якімі слязімі абліваўся сэрца паэта, калі ён даведаўся, што фашысты спалілі знаёмых яму беразьянкаўцаў.

Узбекскі пісьменнік напісаў нарыс пра Беларусь, надрукаваў яго ва Узбекістане. А ў беларускім альманаху “Далія-глядзі” ў перакладзе Навума Гальпяровіча на беларускую мову выйшаў ягоны верш пра Мінск, Беларусь у звязку з тэмай Вялікай Айчыннай вайны.

“У маіх планах — прэзентацыя кнігі пра Беларусь, Пухавіччыну ваенную менавіта ў Беларусі, — дзяліцца сваімі развагамі спадар Кучкор. — Я рады, што пазнаёміўся з Пухавіцкім краем. Удзячны за грунтоўныя экскурсіі, якія ўжо двойчы правёў для мяне Аляксандр Аляксандравіч Пановіч — дырэктар Пухавіцкага раённага краязнаўчага музея”.

Алесь Карлюкевіч

РОДНЫЯ СМАКІ

Сялянскія стравы на розныя густы

Кухня Алы Палікарпук старадаўняя, але вельмі сучасная

Ала Палікарпук, гаспадыня аграсядзібы “На Зарэчнай вуліцы”, што недалёк ад Брэста, смачна гатуе для сваіх гасцей. Паспрабаваць яе стравы едуць шматлікія турысты з розных краін. (Падрабязней пра аграсядзібу гл.: “Адпачынак з родным каларытам” — ГР, 26.06. 2020). Гатаваць вучылася яшчэ дзяўчынкай ад бабулі Сцепаніды: драпікі, бабку, кашу пішонную з гарбузом і шмат іншых беларускіх страў. І вельмі смачная бабуля пякла пірагі! Прычым дазваляла ўнучцы ў дзяцьі цеста замешваць. Спадарыня Ала й сёння памятае, якое яно было эластычнае, мяккае ды жывое, з адметным пахам. Сёння знакамітая страва яе так і называецца: “Пірагі бабулі Сцешы”.

Ларысы Мятлеўскай. Спадарыня Ала чытае кнігі доктара гістарычных навук Тадэвуша Наваградскага: ён даследаваў, як ішла эвалюцыя традыцый харчавання беларусаў у XIX—XX стагоддзях і выдаў шмат кулінарных кніг з рэцэптамі з розных рэгіёнаў Беларусі. Менавіта ад Тадэвуша Антонавіча гаспадыня аграсядзібы й даведалася, што беларуская кухня падзяляецца на сялянскую, шляхецкую і каралеўскую.

Ала Аляксееўна любіць гатаваць гасцям сытныя й простыя сялянскія стравы. Для гатавання іх здаўна выкарыстоўваліся капуста, рэпа, буракі, морква, гарбуз,

Гаспадыню аграсядзібы “На Зарэчнай вуліцы” Алу Палікарпук менавіта беларускія сялянскія стравы часта вырочваюць, калі гасці маюць асаблівае ў харчаванні. А знаўцы сцвярджаюць: нацыянальныя стравы нароўні з прыродай краіны, яе бяспекай здольныя прывабіць шматлікіх замежных турыстаў.

бульба, агуркі, цыбуля й часнок. А таксама шчаўе, крапіва, лебядя, травы й арэхі, якія можна вырасціць на сваім прысядзібным агародзе. Дарэчы, з-за вялікай колькасці гародніны, зеляніны, грыбоў і ягад у такіх стравах іх многія сучаснікі прымаюць за вегетарыянскія. А найбольш пашыраная нішчынная страва ў беларусаў — аўсяны кісель, які, між іншым, гатавалі на рэлігійны пост толькі ў Беларусі.

У сялянскіх сем’ях так прынята было, што мяса й сала елі толькі на святы, ці пакідалі такую каларыйную ежу для мужчын, якія цяжка працавалі ў полі. А вось шляхецкая і каралеўская кухні былі багатыя на далікатэсы — мяса, птушку, рыбу, дзічыну і дэсерты — кожны дзень. “Беларуская кухня ўнікальная, разнастайная, сытная й смачная ў многім таму, што ў ёй цесна перапляліся славянскія, балтыйскія, яўрэйскія, нямецкія ды ўкраінскія традыцыі харчавання. Усе асаблівае кухні нашага народа стануць зразумелымі трохі больш, калі час ад часу робіць невялічкія экскурсы ў кулінарныя сакрэты суседзяў”, — лічыць Ала Палікарпук.

Ала Палікарпук

Па новыя ўражання, новыя смакі ў тым ліку “На Зарэчную вуліцу” прыязджаюць гасці з розных краін: Польшчы, ЗША, Канады, Ізраіля, Германіі, Кітая, Японіі, Аўстраліі, Азербайджана, Расіі, Лівы, Латвіі, Эстоніі, Новай Зеландыі... Сярод іх сустракаюцца вегетарыянцы, веганы... Ёсць і тыя, хто па розных прычынах не ўжывае свінну або ялавічыну. Ала Аляксееўна, маючы шмат розных рэцэптаў страў і вялікую ўжо кухарскую практыку, спрабуе прыстасаваць свае стравы пад густы кожнага з гасцей. І менавіта “сялянскія стравы” пры тым яе заўсёды вырочваюць.

У гасцях у Алы Палікарпук можна паспрабаваць нават стравы сярэднявечнай кухні IX—XI стагоддзяў. Рэцэптамі з ёй дзеліцца мясцовы клуб гістарычнай рэканструкцыі, а яна ўвасабляе іх у жыццё. А каб вам было зразумела, у якіх маштабах ёй часам доводзіцца працаваць, асэнсуецца такі факт: гаспадыня аграсядзібы “На Зарэчнай вуліцы” можа накарміць цэлы аўтобус турыстаў. 55 чалавек. Адна! Калі ж гасці захоўваюць у яе застасца на больш працяглай тэрмін, то яна зможа доўга здзіўляць іх разнастайным меню. Гатаваць і не паўтарацца на працягу аднаго ці двух тыдняў. Каб пацвердзіць тое, спецыяльна для чытачоў газеты “Голас Радзімы” гаспадыня складала меню з беларускіх страў на 10 дзён. Прыглядзецца: і сапраўды не знойдзецца ў ім і дзвюх аднолькавых страў.

Рэцэпты ўсіх гэтых смакоццяў вы можаце знайсці на сайце: <http://www.kumora.by/recept>. І можна падпісацца на youtube-канал Алы Палікарпук, паглядзець відэаролікі кулінарных майстар-класаў па старабеларускай і сярэднявечнай кухні, а таксама вебінары на тэму “Асаблівае арганізацыі гастронамічнага турызму з элементамі беларускай кухні”. Апошнія праходзяць пры падтрымцы аддзела спорту й турызму Брэсцкага аблвыканкама.

Ганна Лагун

Беларускае меню на 10 дзён ад Алы Палікарпук

Сняданкі:

1. Наліснікі з тварагом, ёгурт хатні, гарбата на травах (кава).
2. Шанежкі з мясам і смятанай, наліснікі, гарбата на травах (кава).
3. Дзяд (пірог з вішняй, разынкамі й павідлам), гарбата на травах (кава).
4. Сырнікі са смятанай, яечня, гарбата на травах (кава).
5. Адкрыты пірог з капустай і грыбамі, гарбата на травах (кава).
6. Каша прасяная з гарбузом, аўсяны кісель, гарбата на травах.
7. Суп (малочны з гарбузом), пірог са шчаўем і мятай.
8. Варэнікі з вішняй (чарніцамі), аладкі жытнія са смятанай.
9. Грачаная каша, запечаная ў гарбузе, сыр дамашні, гарбата.
10. Зацірка малочная, наліснікі з ягадамі, гарбата на травах (кава).

Абеды:

1. Суп грыбны (з ляснымі грыбамі), бульба адварная з мясам (смажанка ў гаршку), мясная нарэзка (бачок, каўбаса сялянская), гародніна, сок дамашні бязавы.
2. Юшка (вуха з рачной рыбы), драпікі са смятанай, рулька, запечаная ў духоўцы з гароднінай, сок дамашні яблычны.
3. Бацвіннік (з бацвіннем буракоў), мачанка грыбная з дражджавымі блінамі, мясная нарэзка (бачок, каўбаса сялянская), ягадны кампот.
4. Крупнік (курыны суп з крупамі), каша пшанічная з мясам, нарэзка з гародніны, сок дамашні вінаградны.
5. Жур (суп на аўсянай заквасцы), бульба, запечаная ў духоўцы з сырэм і грыбамі, салата з гародніны, кісель ягадны.
6. Капуста, скрылькі (бульба, запечаная з бачком у смятане), нарэзка з гародніны, збіцень (гарбата са спецыямі).

7. Боршч “Калядны”, галубы з мясам, мясная нарэзка (бачок, паліндвіца вяленая), узвар з сушафруктаў.
8. Халаднік, каша грачаная з мясам, наліснікі з начынкай, гародніна, сурыца (газаваныя травяныя напоі).
9. Цярцоха (суп з цёртай бульбай), шчупак у смятане, запечаны з бульбай, нарэзка з гародніны, квас хлебны.
10. Суп фасолевы, бігас (капуста з мясам), пірог з грыбамі, сок грушава-яблычны.

7. Боршч “Калядны”, галубы з мясам, мясная нарэзка (бачок, паліндвіца вяленая), узвар з сушафруктаў.
8. Халаднік, каша грачаная з мясам, наліснікі з начынкай, гародніна, сурыца (газаваныя травяныя напоі).
9. Цярцоха (суп з цёртай бульбай), шчупак у смятане, запечаны з бульбай, нарэзка з гародніны, квас хлебны.
10. Суп фасолевы, бігас (капуста з мясам), пірог з грыбамі, сок грушава-яблычны.

9. Цярцоха (суп з цёртай бульбай), шчупак у смятане, запечаны з бульбай, нарэзка з гародніны, квас хлебны.
10. Суп фасолевы, бігас (капуста з мясам), пірог з грыбамі, сок грушава-яблычны.

Вячэры:

1. Калдуны з мясам, мачанка з гародніны з дражджавымі блінамі, гародніна, аладкі са смятанай, чай на травах.
2. Рабрыні ў гаршку, бабка бульбяная са смятанай, салата з гародніны, гарбата на травах.
3. Драчэна бульбяная, курыны закатол (заліўное з курыцай і белымі грыбамі), гародніна, збіцень.
4. Мачанка мясная з дражджавымі блінамі, грыбны торт, гародніна, кісель ягадны.
5. Рыба, запечаная з гароднінай, канверты бульбяныя з курыцай, гародніна, гарбата на травах.
6. Бульбяная запяканка з грыбамі й сырэм, гароднінае рагу, рулет з макам, гарбата на травах.
7. Пячыста са свініны, аўсяныя аладкі з грыбамі, гарбата з гародніны, гарбата на травах.
8. Клёцкі бульбяныя, наліснікі з фасоллю, пірог з карыцай, гарбата на травах.
9. Бабка бульбяная з грыбамі, “Торба палешука” (мясная рулеціца з начынкай), гародніна, гарбата на травах.
10. Калдуны з грыбамі, капуняк (запяканка з капусты з сырэм), пірог з яблыкамі, гарбата на травах.

НАРОДНАЯ ТВОРЧАСЦЬ

Цікавыя творчыя практы, што рэалізуюцца ў Беларусі, могуць спатрэбіцца й актывістам беларускіх суполак замежжа

Тым, хто сябруе з інтэрнэтам, цікавіцца беларускай народнай творчасцю, раім паглядзець на Youtube відэафільмы з

“Вербніца” з Чэрвеня ды іншыя

праекта “Спявае Беларусь”. Яго рэалізуе тэлеканал Беларусь 3: <http://3belarus.by/>, у Фэйсбуку: <https://www.facebook.com/tvbelarus3>. Гэта своеасаблівае фальклорна-песеннае шоу. Глянуўшы нам, напрыклад, народны ансамбль народнай песні

“Вербніца” — з горада Чэрвеня, што на Міншчыне. Паглядзіце й вы, сябры! Магчыма, нешта з яго рэпертуару прыдасца і для спеўных гуртоў замежжа.

У кожнай праграме праекта “Спявае Беларусь” глядачы знаёмяцца з ся-

мейнымі традыцыямі нашага народа, слухаюць родныя песні. Можна ўсім разам падпяваць дзякуючы функцыі “караоке”: словы песень бягуць па экране.

Рыгор Гарэшка

Іосіф Капелян на выставе ў Бабруйску. 2017 год.

100 карцін і 30 гравюр у падарунак Радзіме

Мастак Іосіф Капелян, ураджэнец Бабруйска, жыве ў Ізраілі амаль 40 гадоў, але ягоная сувязь з Радзімай ніколі не перапынялася

Звычайна творчы шлях мастака, які настойліва рэалізуе свой талент, пазначаны персанальнымі выставамі. Па іх можна бачыць, у які бок рухаецца творца. Тое прасочвалася й на выставе ў галерэі Бабруйскага мастацкага музея, калі ў маі 2017-га там ладзілася выстава Іосіфа Капеляна “Сустрэча праз сорак гадоў. Нетанія — Бабруйск”. Ён прывёз туды ў родны горад 70 прац — і падараваў іх музею. Пра шчодры дар паведаміў, калі адкрывалася экспазіцыя. Мастак яшчэ казаў, што гатовы перадаць гораду таксама іншыя карціны, калі Бабруйск пагодзіцца іх прыняць і захаваць для нашчадкаў. То спадзяемся, што ў прыгожай гісторыі пад назвай “Нетанія — Бабруйск” будзе й годны працяг.

На адкрыцці выставы туды сабраліся сябры й калегі, якія даўно Іосіфа не бачылі, прадстаўнікі грамадскасці горада. Мастак не хаваў хвалявання, казаў: “Вельмі задаволены я ды ўсхваляваны, што тут адкрываецца мая выстава. І не толькі таму, што для паказу выстаўлены мае працы, а яшчэ й таму, што — у горадзе, у якім я нарадзіўся. Гэта горад майго дзяцінства, юнацтва. І маё хваляванне — ад успамінаў, ад сустрэч, і, вядома ж, ад таго, што адкрываецца мая сорак першая выстава”.

Іосіф Капелян родам з 1936 года, наведваў мастацкую студыю пры ДOME піянераў: ёй тады кіраваў Барыс Бяляеў. З таго творчага асяродка, дарэчы, ішлі ў свет мастацтва такія вядомыя майстры, як Георгі Паплаўскі, Людвіг Асескі, Леанід Марчанка. Што да Іосіфа, то ён спачатку закончыў Ленінградскае мастацка-графічнае педвучылішча, пасля — факультэт графікі Беларускага тэатральна-мастацкага інстытута (закончыў у 1966-м, вучыўся ў Арлена Кашкурэвіча й Мая Данцігга). За дваццаць гадоў працы ў выдавецтве “Беларусь” (з 1961 года) аформіў больш за 130 кніг, уступіў у Саюз мастакоў СССР. А ў 1980-м Іосіф Капелян прыняў рашэнне пераехаць у Ізра-

іль, у Тэль-Авіў. Па тым часе тое азначала: яго імя й творчасць Айчына забудзе...

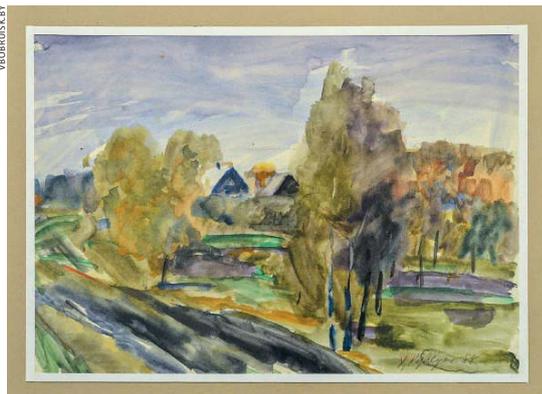
На шчасце, так не адбылося. Іосіф Капелян не згубіўся ў свеце, годна заявіў пра сябе. Ягоныя карціны ёсць у музеях і прыватных калекцыях розных краін, ён стаў лаўрэатам Міжнароднай прэміі імя Мікалая Рэрыха ў намінацыі “Мастацкая творчасць”. А найхвалюючая, значныя для майстра на творчым шляху — менавіта выставы ў родным Бабруйску. Першая з

іх была яшчэ ў 1976-м. Глыбока ў сэрцы ягоным жывуць светлыя сьноўскія пачуцці да зямлі, што яго ўзгадала, і напісаня ім пейзажы Нетаніі нагадваюць абшары Бабруйшчыны. Усе гады з часу жыцця ў Ізраілі творца з пяшчотаю згадвае родны горад. І ў 2017-м, прыехаўшы, пабываў на Бабровай вуліцы: там жыве ягонае дзяцінства. Іосіф адначыў, што вуліца змянілася, але дом родны застаецца такім жа. Падзяліўся развагамі: “У мяне тут магілы дзядулі, бацькі, маці... Гэта не першы мой прыезд за сорак гадоў. І штораз я тут паглыбляюся ў атмосферу ўспамінаў... Я пастарэў — а горад памаладзеў”. Магчыма, да наступнай сустрэчы з Бабруйскім майстар створыць яшчэ не адну карціну з выявай роднага горада.

І Мінск для Іосіфа Капеляна — горад асаблівы, добрыя пачуцці да яго мастак мае ў душы: “Горад, дзе я закончыў мастацкі інстытут, дзе ўсталёўвалася й развілася мая творчасць”. У калекцыю мінскага Мемарыяльнага музея-майстэрні Заіра Азгура мастак у “прыезд у Беларусь-2017” падараваў 30 сваіх гравюр, папрасіў хаця б час ад часу іх экспанавачь. “Дзякуючы такому велікадушнаму жэсту мы й можам бачыць яго працы ў сябе ў Беларусі”, — радуецца Вольга Гоманав, якая цяпер — куратар выставачных праектаў Іосіфа Капеляна. Шчодры жэст мастака знайшоў прадаўжэнне ў праекце Нацыянальнага гістарычнага музея: там у ліпені 2018-га працавала выстава майстра, былі паказаны падарава-

ныя творы. Выстава, дарэчы, стала адной з першых у плыні праекта “Шляхамі знакамітых землякоў”, які дырэктар музея Павел Сапоцька мае намер прадоўжыць. Тады сучасныя ІТ-тэхналогіі далі магчымасць майстру віртуальна прысутнічаць на адкрыцці чарговай выставы. У сваім відэазвароце ён казаў: “Выстава мастака — гэта магчымасць паказаць свае працы глядачу, а таксама сродак яшчэ раз пацвердзіць культурную сувязь паміж людзьмі, паміж мастакамі, паміж краінамі й народамі. Мінск для мяне — горад асаблівы, і добрыя пачуцці да Мінска й Беларусі глыбока ў маёй душы”.

І ў Віцебск таксама завітаў Іосіф Капелян — са сваёй выставай “Графіка. Рэтраспекты-

Іосіф Капелян. “Наваколлі Мінска”.

Вольга Гоманав з Капелянамі ў Нетаніі, ля іх дома. 2017 год.

Іосіф Капелян:

“...З часоў вучылішча мой улюблены мастак — Рэмбрант. Я нават зрабіў некалькі партрэтаў у кантрасце святла і ценю, як у яго. Для мяне адна з найвялікшых карцін у сусветным мастацтве — ягоны “Блудны сын”...
...Яшчэ ў СССР я зрабіў работы на тэму Шалам-Алейхема. І ведаў, што я яўрэй, ідэнтыфікаваў сябе так. Але я гэтак жа адчуваю сябе й беларусам, люблю беларускую паэзію, прыроду. Уласна, мяне падштурхнулі да таго выбару. Заўжды лічыў: усе людзі добрыя, калі яны добрыя як людзі, а не таму, што яны належаць да якой-небудзь нацыянальнасці”.

Цяпер у ягоным сэрцы дзве радзімы

Г. ВІТКІЦКА

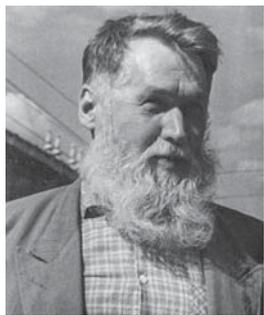
Ад рэдакцыі. Рыхтуючы тэкст да друку, мы згадалі, што летась у снежні ў Ізраілі ў 57 гадоў памерла мастачка Ілона Барадуліна — адзіная дачка народнага паэта Беларусі Рыгора Барадуліна. Ілона мела рэдкі талент мастачкі-імправізатаркі, адметны творчы почырк — і няпростае жыццё. Яе творы выстаўляліся ў Беларусі, Аўстрыі, Расіі, упрыгожвалі вуліцы ізраільскіх гарадоў. Цікава, ці ёсць хоць нейкі шанец працы з яе апошняга — ізраільскага — перыяду жыцця й творчасці бабачыць на радзіме мастачкі? Можна выхадзіць з Беларусі ў Ізраілі, з тамтэйшых суполак беларусаў, прадстаўнікі беларускай дыпсііі нежак таму паспрыяюць?

ва”: вясной 2019-га. Паспрыяла рэалізацыя цікавага праекта й АМБасад Ізраіля ў Беларусі. У Арт-цэнтры Марка Шагала была прадстаўлена графіка творцы: лінагравюры, афорты, літаграфіі, манатыпіі, гравюры на кардоне. Хоць і схільны майстра ствараць менавіта графічныя працы (“графіка бліжэйшая па маім таленце: для мяне лінія важнейшая, чым пляма”), але ж, укладнае Вольга Гоманав, ёсць у яго й шмат акварэляў, жывапісных твораў: партрэты, пейзажы, нацюрморты. Па словах мастацтвазнаўцы, карціны творцы настрайваюць глядача на ўзвышанае, адухоўленае ўспрыманне наваколля.

Са слоў Вольгі Гоманавай, якая падтрымлівае творчыя стасункі з мастаком, падараныя ім 30 гравюр музейшчыкі плануюць паказваць на іншых творчых пляцоўках пасля таго, як адступіць каранавірус. Цяпер Іосіф Капелян дома, у ізраільскай Нетаніі (там жыве з жонкай Таццянай) працуе штодзень. Галоўнай тэмай ягоных твораў застаецца духоўнасць. Гатовы прыехаць у Беларусь, калі з’явіцца такая магчымасць.

Марыя Мініч,
мастацтвазнаўца

Уладзімір Дубоўка

Сёлета — 120 гадоў з дня нараджэння Уладзіміра Дубоўкі: ён пабачыў свет 15 ліпеня 1900 года. (Афіцыйна ў біяграфіях пішадца гэты год. Але крывянаўца з Пастаўшчыны Ігар Пракаповіч у допісе ў рэдакцыю згадвае пра нядаўна знойдзены метрыку аб нараджэнні Уладзіміра Дубоўкі. Паводле яе, будучы творца з'явіўся на свет у 1901 годзе. — Рэд.) Уладзімір Мікалаевіч пакінуў заўважны след у беларускай культуры як паэт, празаік, мовазнавец, перакладчык і крытык. Працуючы з ягонай велізарнай спадчынай, даследчыкі выявілі мноства псеўданімаў. Сарод іх: Ганна Аршыца; У. Гайдукевіч; У. Гайдуківіч; Ул. Гайдуківіч; Уладзімір Гайдуківіч; Б-сь Дубоўка; Бладзь Дубоўка; Уладзік Панадзь; Туляец; В. Туянец; У. Д-ка; У. Д-на... Цікава было б даследаваць іх паходжанне. Магчыма, карані некаторых звязаны некалькі з малой радзімай творцы — з вёскай Агароднікі (цяпер — Пастаўскі раён Віцебшчыны) тагачаснага Вілейскага павета Віленскай губерні. Спрадвечна беларуская Віленшчына яго ўзгадала, і ў лютым 1918-га ён, закончыўшы Нова-Вілейскую настаўніцкую семінарыю, пакінуў родныя мясціны.

Другі этап жыцця Уладзіміра Дубоўкі — расійскі. Пражыў у Беларусі ў Расіі 56 гадоў, там і памёр 20 сакавіка 1976 года — у Маскве. У 1947–49 гадах пабыў у Грузінскай ССР, а так — усё Расія. Прычым амаль палову з тых 56-ці — 27 гадоў! — быў у сталінскіх лагерах. Толькі ў часе хрушчоўскай адлігі Уладзімір Дубоўка быў поўнацэнна рэабілітаваны. Без малаго чвэрць стагоддзя быў масквітом. Там жа ў 1922–25 гадах займаў пасаду

ЛЁСЫ ЛЮДСКІЯ

...І тут ён, гэты самы бераг

Больш за 50 гадоў вымушаны быў пражыць у Расіі, удалечыні ад Бацькаўшчыны, вядомы беларускі паэт Уладзімір Дубоўка. Родавыя ж карані яго — у Пастаўскім раёне Віцебшчыны.

рэдактара беларускага выдання “Весніка ЦВК, СНК і СПА Саюза ССР”, адначасова быў адказным сакратаром Прадстаўніцтва БССР пры Урадзе СССР. А пасля рэпрэсій зусім іншая праца ў яго была ў Маскве: сталярствам на хлеб там зарабляў. Аднак і жыўчы ў Расіі, плённа працаваў на ніве беларускай культуры.

У творах 20-х гадоў Уладзімір Дубоўка глыбока асэнсоўвае

было ў творах літаратуры. Які пэтычны твор Дубоўкі з 20-х ні возьмеш — абавязкова кінецца ў вочы арыгінальная лексіка: “дэсань”, “кунежыць”, “сэймаваць”, “сэймікаваць”, “сквіл”, “многакраць”, “замета”, “чмары”, “гэрцы”, “скелз”, “валотны”, “соўкаць”, “стацьце”, “сухазлоты”, “памжа”, “вілаводны”, “віратлівы”, “цвяглівіць”, “заістужыць”, “распарасонь”, “бесхацінцы”,

некаторых пытаньняў графікі і правапісу беларускай мовы. Уладзімір Дубоўка пры тым улівачы досвед ужывання альфабэту (алфавіту) у сусветным культурна-моўным ландшафце. Ён сістэмна вывучаў выкарыстанне глаголіцы, кірыліцы, “грамадзянкі” ў беларускім кнігапісанні. Галоўная выснова Уладзіміра Мікалаевіча гучала так: “Сучасная наша кірыліца непараўна лепш прыстасавана да нашага фонэтыкі, чымся польска-чэскі альфабэт”. І вось як выглядаў ягоны праект па напісанні літараў “дж” і “дз” у беларускім альфабэце:

	друкаваныя		рукапісныя	
	вяслікія	малыя	вяслікія	малыя
Да	дз	дз	дз	дз
Дж	дж	дж	дж	дж

Ён і быў рэалізаваны ў часопісе “Узвышша” ў 1928–29 гадах, але да заканадаўчага замацавання такога правапісу справа не дайшла. Засталіся праектамі і дзве іншыя прапановы. Уладзімір Дубоўка лічыў мэтазгодным замяніць “е” на “ё”, запачыць з украінскай графікі “і” для перадачы спалучэння “ій”.

Уладзімір Дубоўка з жонкай Марыяй Клаўс

ідою адраджэння Бацькаўшчыны, выяўляе сваё бачанне шляху захавання духоўнай спадчыны беларусаў, адмоўна ставіцца да гвалтоўнай калектывізацыі. Паэт пастаянна дэманструе ўрэччаіненасць мастацкай канвы сваіх твораў, якія поўняцца ўмоўна-асацыятыўнай вобразнасцю.

Звернем увагу й на тое, што Уладзімір Дубоўка надзвычай актыўна прыносіў лексіку з гаворак Пастаўшчыны й Мядзельшчыны ў свае творы. Часта ў іх сустракаюцца словы: “адліяцаць”, “ажыргаць”, “астрыжонак”, “брыж”, “буталь”, “водзыўкі”, “зблоціць”, “каложа”, “лактаць”, “нажутка”, “пагурачка”, “разыгранка”... Дзякуючы Дубоўку ў нашай мове прыжыліся словы: “агораш”, “апантаны”, “ашчаперыць”, “водар”, “дойлід”, “збочыць”, “зынічка”, “імклівасць”, “наканаваны”, “неплодзь”, “непрыдатны”, “талака”, “удубаль”... Да таго іх не

“лзеньдзівер”, “скогат”, “сукрыстаць”...

Да таго ж у былога вясцоўца меўся ўласны праект вырашэння

У памяць пра Уладзіміра Дубоўку яго імя носіць Пастаўская дзяржаўная бібліятэка. У юбілейны год яе супрацоўнікі ладзіць літаратурныя сустрэчы, музычныя імпрэзы, кніжныя выставы, акцыі. У часе літсустрэчы “Жыццё маё — ці васілёк, ці ружа” дзяўчаты ў нацыянальных строях дарылі людзям галінкі шыпышны і буклеты з вершамі творцы. Бібліятэка ж прадставіла шэраг матэрыялаў пра земляка, калі ствараўся раздзел, прысвечаны Уладзіміру Дубоўку, на партале Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі: да 120-й яго гадавіны.

А два гады таму ладзіўся з Пастаў веларабег “Хацелася пабыць ля Доўжа”. Маршрут пралягаў праз родныя вёскі паста Манькавічы ды Агароднікі, завяршыўся ля возера Доўжа, якое Уладзімір Дубоўка згадваў у вершах: “...А колькі дзе б ні вандраваў/ Хоць добра ўсюды і прыгожа./ Мясне цагнула да Пастаў/ Хацелася пабыць ля Доўжа./ У Айчыне многа гарадоў/ І вёсак — незлічоны шэраг./ А ўсё ж адсюль я ў свет пайшоў/ І тут ён, гэты самы бераг...”

Міхаіл Стралец,
доктар гістарычных навук,
г. Брэст

Ад рэдакцыі. Некаторую інфармацыю пра вядомага земляка нам даслаў з Пастаўшчыны крывянаўца Ігар Пракаповіч. З яе вынікае: у дзедніках савецкага часу прыхоўваліся весткі пра тое, што Уладзімір Дубоўка быў рэпрэсаваны. Пасля рэабілітацыі падавалі прыкладна такі тэкст: “Закончыў Нова-Вілейскую настаўніцкую семінарыю. Настаўнічаў у Тульскай вобласці, служыў у Чырвонай Арміі. Пасля дэмабілізацыі працаваў у Маскве (рэдактарам, адказным сакратаром Пастаяннага Прадстаўніцтва БССР пры ўрадзе СССР, выкладчыкам Камуністычнага ўніверсітэта народаў Захаду). Закончыў Вышэйшы літаратурна-мастацкі інстытут імя Валерыя Брусава. Быў членам літаб’яднанняў “Маладняк”, “Узвышша”. У 1930 годзе рэпрэсаваны. Зняволенае, высылку адбываў у Кіраўскай вобласці, Чувашыі, на Далёкім Усходзе, у Грузіі, Краснаарскім краі. Пасля рэабілітацыі (1957) жыў у Маскве, тады ж наведваў і Беларусь. Веў перапіску з вучнямі й настаўнікамі Манькавіцкай школы. Памёр 20 лютага 1976 года, пахаваны ў Маскве”.

Варта яшчэ нагадаць, што Уладзімір Дубоўка — аўтар зборнікаў вершаў “Строма”, “Трысце”, “Credo”, “Наля”, “Палеская распосды” (1961 — за кнігу атрымаў Літаратурную прэмію імя Янкі Купалы) ды іншых. Напісаў апавесці для дзяцей “Жоўтая акацыя”, “Ганна Аселька”, “Як Алік у тайзе забудзіўся”, кнігі вершаваных казак. Пераклаў творы У. Шэкспіра, Дж. Байрана, В. Брусава, П. Тычыны ды іншых паэтаў. Пабачылі свет яго Выбраныя творы ў 2-х тамах (1959, 1965). У кнізе ўспамінаў “Пялёсткі” (1973) апісаў эпізоды свайго маленства на Пастаўшчыне — у Агародніках ды Манькавічах.

Пра жыццёвы і творчы шлях Уладзіміра Дубоўкі можна пачытаць у кнізе Алеся Пашкевіча “Круг”, Ігара Пракаповіча ды Ірыны Заяц “О Беларусь, мая шыпышная...”. У 1996 і 1999 гадах у Пастаўскім раёне (в. Дзеравянікі) праводзіліся літаратурныя фестывалі “Даўжанскія вечары”, прысвечаныя творчасці Уладзіміра Дубоўкі.

ВАХТА ПАМЯЦІ

У новай зале — прэзентацыя

Прэзентацыя “Кнігі Памяці. Латвія” стала першай імпрэзай у новай зале Беларускага дома Ліепая

У Беларускай грамады “Мара” добрая навіна: у нашым Беларускам доме адчынілася новая ўтульная зала. І там 10 ліпеня прайшла прэзентацыя “Кнігі Памяці. Латвія”. На яе прыйшлі Генконсул Расіі ў Ліепая Аляксей Беланосаў і консул Дамітрый Багданаў, дэпутат Ліепайскай думы Людміла Разанавя, госьць з Літвы Вячаслаў Кастроў (узначальвае савет ветэранаў Вільнюскага вышэйшага каманднага

вучылішча радыёэлектронікі: ВРТУ — ВВКУРЭ), прадстаўнікі грамадскасі горада.

Імпрэзу вёў старшыня Ліепайскага таварыства ваенных пенсіянераў Рамазан Назарыў, які згадаў вядомыя словы Сяргея Ясеніна: “Большое видится на расстоянии”. Далей казаў, што жыццё пацвярджае іх праўдзівасць, і чым больш мы аддаляемся ад вайны, тым больш усведамляем, якую страшную бяду знішчыла чалавецтва, перамогшы гітлераўскі фашызм, і якую вялікую цану пера-

можчы заплацілі за Перамогу. Аляксей Беланосаў выказаў падзяку пошукавікам і складальнікам кнігі.

Ад Беларускай суполкі “Мара” ўсіх вітала старшыня Віктар Янцэвіч і актыўніст Юры Хадаровіч. Яны гаварылі пра значнасць кнігі, якая адлюстроўвае сапраўдную гісторыю і ўвекавечвае месцы пахаванняў у тым ліку і землякоў-беларусаў. “Кніга дапамагае ўбачыць сапраўдны падзеі, што адбываліся на самой справе. Вельмі важна пра тое казаць, памятаць, шанаваць памяць герояў і, вядома ж, неш-

На прэзентацыі ў новай зале Беларускага дома Ліепая

та рабіць, каб яна зберагалася”, — адзначыў Юры Хадаровіч.

Выступоўцы дзякавалі беларусам за цэпы і ўтульны прыём. Выказалі надзею на далейшую супрацу, новыя імпрэзы ў Беларускам доме.

Анжэла Фаміна, г. Ліепая

“Голас Радзімы”: 65 гадоў!

